

1

ලෝක ජන සංඛ්‍යාව

ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ විශාලත්වය, වර්ධනය සහ ව්‍යාප්තිය වැනි ලක්ෂණ පිළිබඳව විමසා බැලීම මෙම පාඩමේ මූලික අරමුණ වේ.

ලෝක ජන සංඛ්‍යාව

පෘතුවිය තුළ වාසය කරනු ලබන සියලුම මිනිසුන් ලෝක ජන සංඛ්‍යාව ලෙස හැඳින්වේ. මෙම ජන සංඛ්‍යාව පිළිබඳව අධ්‍යයනයේ දී ප්‍රධාන වශයෙන් වැදගත් ක්ෂේත්‍ර දෙකක් හඳුනාගත හැකිය. එනම්,

01. මිනිසාට උපතින් හිමිවන ස්ත්‍රී පුරුෂ බව, මානව වර්ගය ආදී ලක්ෂණ
02. මිනිසා උත්පත්තියට පසුව උරුම කරගනු ලබන පුරවැසිභාවය, ආගම, භාෂාව, සාක්ෂරතාව වැනි ලක්ෂණ ආදිය යි.

ජනගහන තොරතුරු අවශ්‍ය වන්නේ ඇයි?

ලොව ඇති සම්පත් මානව සම්පත් සහ භෞතික සම්පත් වශයෙන් ප්‍රධාන කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය. රටක ඇති සියලු භෞතික සම්පත් නිශ්චය සහ පරිභෝජනය කරනු ලබන්නේ මානව සම්පත විසිනි. එබැවින් මිනිසා ජීවී සම්පතකි. මෙම සම්පතෙහි වර්ධනය සහ වර්ධනය වන වේගය ඒ රටෙහි ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහිලා වැදගත් වේ.

විද්‍යාවේ දියුණුවත් සමග ලෝක ජන සංඛ්‍යාව කෙටිකාලයක් තුළ ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය විය. මෙහිදී මිනිස් අවශ්‍යතා ඉටුකර ගැනීම උදෙසා, ආර්ථික ක්‍රියාවලීන් වේගවත් කිරීමට සිදු වී ඇත. එනිසා වායු දූෂණය, ජලය අපවිත්‍ර වීම, පාංශු බාදනය, වන සම්පත විනාශ වීම, භූගත ජල මට්ටම පහළ බැසීම ආදී භෞතික සම්පත් විනාශ වීම බහුලව සිදු වේ. එමෙන් ම උගත සේවා නියුක්තිය, සේවා වියුක්තිය, මන්දපෝෂණය, ආයු කාලය කෙටි වීම, අපරාධ බහුල වීම, ලෙඩ දුක් බහුල වීම, සාහිත්‍ය හා යුද්ධ වැනි මානව සම්පත ආශ්‍රිත ගැටලු ද ඇති වේ. මේ නිසා 'මානව සම්පත' ජන සංඛ්‍යා ගැටලුවක් බවට පරිවර්තනය වී ඇත. ජනගහන වර්ධන වේගය ප්‍රශස්ත මට්ටමේ තබා ගැනීම රටේ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයෙහි දී ඉතාමත්ම වැදගත් වන බැවින් භූගෝල විද්‍යා අධ්‍යයනයෙහි දී ජනගහනය සහ එහි තොරතුරු වැදගත් මාතෘකාවක් බවට පත් ව ඇත.

ජන සංඛ්‍යාව පිළිබඳව තොරතුරු ලබා ගත හැකි මාධ්‍ය

ජන සංගණන - ලෝකයේ විවිධ රටවල් යම් නිශ්චිත කාලයක දී එහි වාසය කරනු ලබන ජන සංඛ්‍යාව පිළිබඳව තොරතුරු ලබා ගැනීම සඳහා ජන සංගණන පවත්වයි. ශ්‍රී ලංකාවේ වසර 10කට වරක් ජන සංගණන පවත්වනු ලබන අතර ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මේ සඳහා මූලිකත්වය ගනී. විවිධ දේශපාලන හා සමාජීය අස්ථාවරත්වයන් ඇති වන අවස්ථාවල දී හැර අනෙක් සෑම අවස්ථාවක දීම මෙරට ජන සංගණන පැවැත්වීමට ජන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව කටයුතු කර ඇත.

ආගමන විගමන වාර්තා - යම් රටකට පැමිණෙන සහ පිටවන සංක්‍රමණිකයන් පිළිබඳව තොරතුරු ආගමන විගමන වාර්තාවල සටහන් වේ. එමගින් රටෙහි ජනතාව පිළිබඳ තොරතුරු දැනගත හැකිය.

ජීව දත්ත - රටේ උපන් හා මරණ පිළිබඳ තොරතුරු සෞඛ්‍ය දෙපාර්තමේන්තුවෙන් මෙන් ම රටේ විවිධ ප්‍රාදේශීය පරිපාලන මධ්‍යස්ථානවලින් ලබාගත හැකිය.

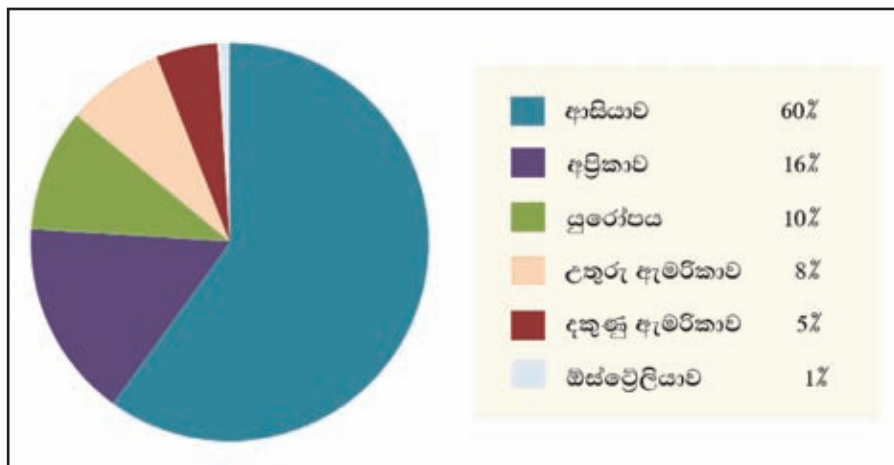
නියැදි සංගණන වාර්තා - සමස්ත රටෙහි ම සංගණන සිදු කරමින් තොරතුරු රැස් කිරීම ප්‍රායෝගික නොවන අවස්ථාවල රටෙහි යම් ප්‍රදේශයක් නියැදියක් වශයෙන් තෝරාගෙන

එහි තොරතුරු රැස් කරමින් ජනගහණය පිළිබඳව තොරතුරු අනුමාන කරයි. මෙලෙස ලබා ගන්නා නියැදි සංගණන වාර්තාවලින් ද ජනගහණය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකිය.

ලෝකයේ ජනගහණය එහි වර්ධනය හා ව්‍යාප්තිය මෙන් ම ඊට බලපාන හේතු මිලඟට අපි සොයා බලමු.

ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ විශාලත්වය

මිනිසා මෙලොව බිහි වී දැනට වසර මිලියන 1.5ක් පමණ වුව ද ජනගහණය පිළිබඳව තොරතුරු වාර්තාගත වී ඇත්තේ දැනට වසර 200ක පමණ පෙර සිට ය. එම වාර්තාවලට අනුව අද වන විට ලොව ජනගහණය බිලියන 7 ඉක්මවා ඇත. දැනට වර්ධනය වන වේගය අනුව සෑම වර්ෂයක දී ම මිලියන 80ක පමණ ජන සංඛ්‍යාවක් ලෝකයට එකතු වන බව ගනනය කර ඇත. 1.1 ප්‍රස්තාරය අනුව පැහැදිලි කර ඇත්තේ ලෝකයේ ඒ ඒ මහාද්වීප අනුව ජන සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තියයි.

1.1 ප්‍රස්තාරය : මහද්වීප අනුව ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තිය

මෙම ප්‍රස්තාරයට අනුව පැහැදිලිවන කරුණක් වන්නේ ලෝක ජන සංඛ්‍යාවෙන් 75%කට වඩා ව්‍යාප්තව ඇත්තේ ආසියා සහ ආප්‍රිකා මහද්වීපවල බව ය. ලෝකයේ වැඩිම ජන සංඛ්‍යාවක් ජීවත්වන ප්‍රමුඛ රටවල් 1.1 වගුවේ දැක්වෙන ආකාරයට පෙළගැස්විය හැකිය. ඒ අනුව ආසියානු රටවල් අතරින්, චීනය, ඉන්දියාව, පකිස්තානය, බංග්ලාදේශය ආදී රටවල ජන සංඛ්‍යාව අධික බව පෙනේ.

1.1 වගුව : ජන සංඛ්‍යාවේ විශාලත්වය අනුව ප්‍රමුඛ රටවල්

රට	ජනසංඛ්‍යාව	ප්‍රතිශතය
චීනය	1,393,783,836	19.24
ඉන්දියාව	1,267,401,849	17.50
ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය	322,583,006	4.45
ඉන්දුනීසියාව	252,812,245	3.49
බ්‍රසීලය	202,033,670	2.79
පකිස්ථානය	185,132,926	2.56
නයිජීරියාව	178,516,904	2.46
බංග්ලාදේශය	158,512,570	2.19
රුසියාව	142,467,651	1.97
ජපානය	126,999,808	1.75

මූලාශ්‍රය: <http://www.worldometβ.info/> 2015.07.20

ක්‍රියාකාරකම්

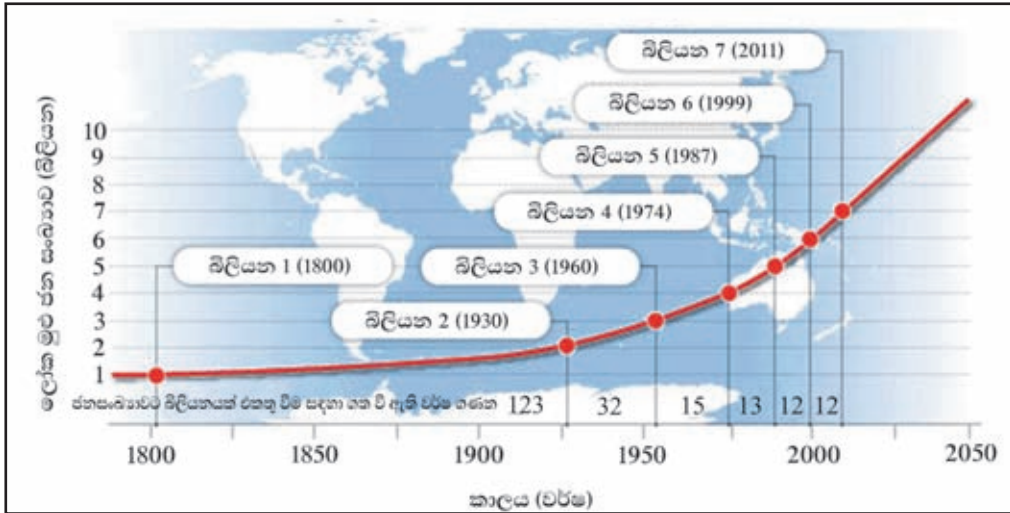
01. ලෝක ජනගහණය පිළිබඳ තොරතුරු ලබා ගත හැකි මූලාශ්‍ර මොනවාද?
02. ලෝක ජනගහණය මහාද්වීප අනුව බෙදා දක්වන්න.

ලෝක ජන ගහණයේ වර්ධනය

වසර 200ක පමණ අතීතයක ජනගහණය පිළිබඳ නිශ්චිත දත්ත ඇතත් ඊට පෙර කාලයේ පුරාවිද්‍යාත්මක සාක්ෂි අනුව ජනගහණය පිළිබඳ ව යම් යම් නිගමනවලට පැමිණ ඇත. මෙම නිශ්චිත දත්ත සහ පුරාවිද්‍යාත්මක තොරතුරු පදනම් කර ගනිමින් ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ වර්ධනය පිළිබඳ ව අධ්‍යයනය කළ හැකි ය. එම දත්ත අනුව පැහැදිලි වන්නේ කාලයත් සමග ජනගහණය වර්ධනය වන බවත් හා වර්ධනය වන වේගය වැඩි බවත් ය.

1.2 ප්‍රස්තාරය අනුව කාලයත් සමග ලෝකයේ ජන සංඛ්‍යාව වර්ධනය වී ඇති ආකාරය පෙන්නුම් කරයි. ලෝක ජනගහණය බිලියනය දක්වා වර්ධනය වීමට අවුරුදු 1800ක් ගත වී ඇති අතර එය බිලියන දෙකක් දක්වා වැඩි වීම සිදු වී ඇත්තේ වසර 130ක් වැනි කෙටි කාලයක් තුළ යි. ඉන්පසු වසර 70ක් තුළ ලෝක ජනගහණය බිලියන 06ක්

දක්වා බිලියන 04කින් වැඩි වී ඇත. මේ අනුව පැහැදිලි වන්නේ වර්තමානය වන විට ජනගහණ වර්ධනය වන වේගය සිසුයෙන් වැඩි වී ඇති බවයි. එමෙන් ම එය 2024 වන විට බිලියන 08 දක්වා වැඩි විය හැකි බවත් ගණනය කළ හැකි ය.

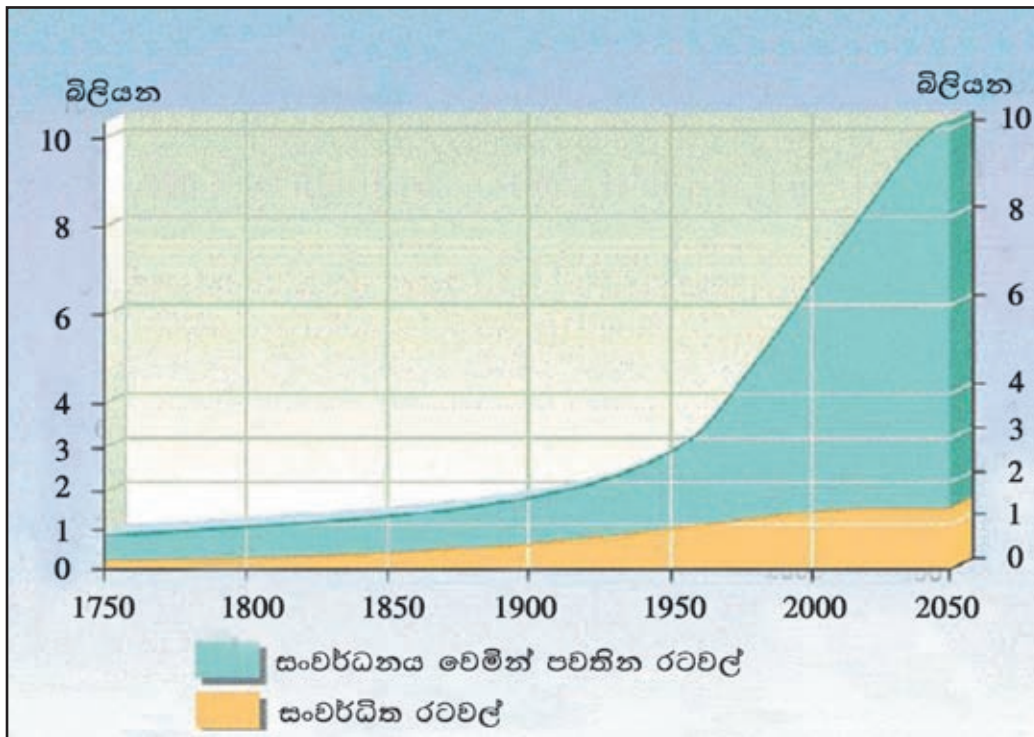
1.2 ප්‍රස්තාරය : ලෝක ජන සංඛ්‍යා වර්ධනය 1800 - 2000
 මූලාශ්‍රය : <http://www.usfunds.com/media/images> 2014.12.06

මේ අනුව ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ වර්ධනය පිළිබඳ ඓතිහාසික දත්ත පිරික්සීමේ දී ජන සංඛ්‍යා වර්ධනයේ කැපී පෙනෙන අවධි දෙකක් හඳුනාගත හැකි ය.

01. දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ මන්දගාමීව වර්ධනය සිදු වූ අවධිය (මානව සංහතිය ආරම්භයේ සිට ක්‍රි. ව. 1750 දක්වා කාලය) මෙම කාලයේ ජනගහණය වර්ධනය වූයේ ඉතා සෙමිනි. ඊට හේතුව මෙම යුගය නොදියුණු කාල පරාසයක් වූ බැවින් උපත් අනුපාතිකය මෙන් ම මරණ අනුපාතිකය ද ඉහළ අගයක් ගැනීම යි.

02. ක්‍රි. ව. 1750 පමණ සිට කෙටිකාලයක් තුළ සීඝ්‍ර වර්ධනයක් සිදු වූ අවධිය. සෞඛ්‍ය පහසුකම් දියුණු වීම හේතුවෙන් උපත් අනුපාතිකයට සාපේක්ෂව මරණ අනුපාතිකය අඩු වීම නිසා මෙම යුගයේ ජන සංඛ්‍යාවේ සීඝ්‍ර වර්ධනයක් සිදු විය. එසේ සිසුයෙන් ජන සංඛ්‍යාව වර්ධනය වීම ස්පෝටනය (Explosion) ලෙස හඳුන්වයි.

සංවර්ධිත සහ සංවර්ධනය වන රටවල ජනසංඛ්‍යා වර්ධනයේ ස්වරූපය සලකා බැලූ කල පැහැදිලි වෙනසක් හඳුනාගත හැකිය. එනම් 1950 පසු කාලය තුළ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ජන සංඛ්‍යාවේ වර්ධනය සංවර්ධිත රටවල ජන සංඛ්‍යාවේ වර්ධනයට වඩා වේගවත් ව සිදු වී ඇත. 1.3 ප්‍රස්තාරයේ සංවර්ධිත රටවල සහ සංවර්ධනය වන රටවල ලෝක ජන සංඛ්‍යා වර්ධනයේ ස්වරූපය පෙන්නුම් කර ඇති අතර ඉහතින් පැහැදිලි කරන ලද කාරණය එමගින් තවදුරටත් ඔබට අවබෝධ කරගත හැකිය.

1.3 ප්‍රස්තාරය : සංවර්ධිත සහ සංවර්ධනය වන රටවල ජන සංඛ්‍යාව වර්ධනය

මූලාශ්‍රය : <http://www.sustainable-scale.org/images> 2015.07.20

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝක ජනගහණ වර්ධනයෙහි හඳුනාගත හැකි ලක්ෂණ මොනවාද?
02. ජනගහණය වර්ධනය සංවර්ධිත හා සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට බලපාන්නේ කෙසේ ද?.

ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තිය

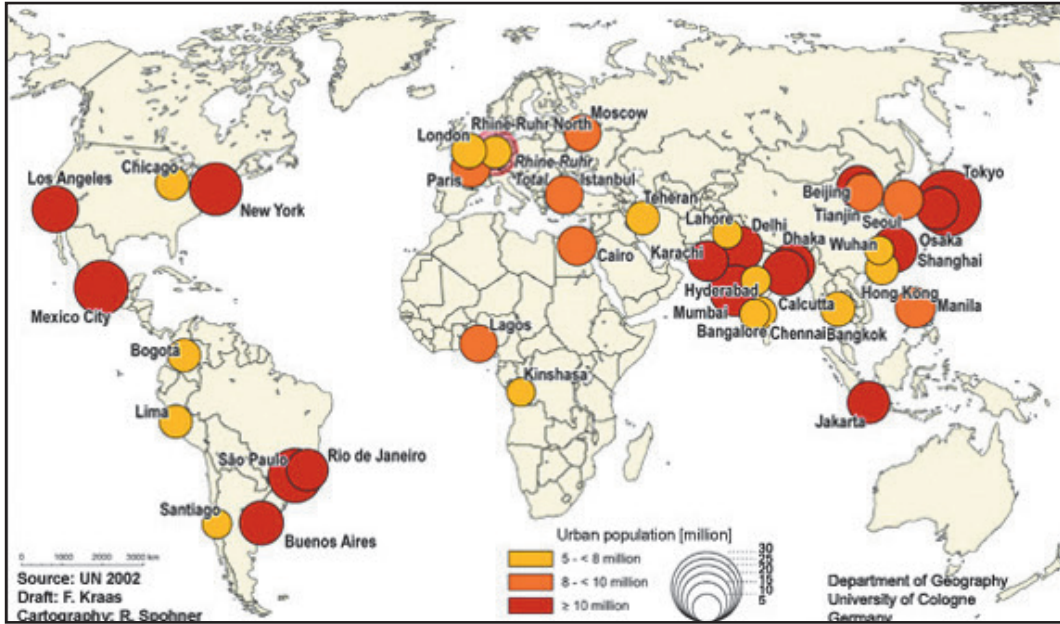
පෘථිවිය මතුපිට මිනිසා භූගෝලීය වශයෙන් ව්‍යාප්ත වී ඇති ආකාරය ජන සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තියෙන් අදහස් කෙරේ. පෘථිවිතලය මත භෞතික වශයෙන් හිතකර වූ බිම් ඇත්තේ සුළු ප්‍රමාණයකි. විවිධ භෞතික හා මානුෂ සාධක බලපෑම නිසා ලෝකයේ ජන සංඛ්‍යා ව්‍යාප්තියෙහි අසම ව්‍යාප්තියක් දක්නට ලැබේ. ඒ අනුව පෘථිවිතලය මත අධික ජන සංකේන්ද්‍රණ කලාප මෙන් ම, ජන හීන කලාප ද ඇත.

ජන සංඝනත්වය අනුව ජන සංඛ්‍යාවේ ව්‍යාප්තියේ ස්වරූපය හඳුනාගත හැකි ය. ජන සංඝනත්වය යනු කිසියම් බිම් ඒකකයක් තුළ විසිර පවතින ජන සංඛ්‍යාව යි. සාමාන්‍යයෙන් එය වර්ග කිලෝමීටරයකට ගණනය කර දක්වනු ලැබේ.

$$\text{ජන සංඝනත්වය} = \frac{\text{ජන සංඛ්‍යාව}}{\text{බිම් ප්‍රමාණය}}$$

ලෝකයේ ජනාධික කලාප හෙවත් ජන සංකේන්ද්‍රණ හතරක් හඳුනාගත හැකිය.

01. නැගෙනහිර ආසියාව
02. දකුණු හා අග්නිදිග ආසියාව
03. වයඹ දිග යුරෝපය
04. ඇමෙරිකාවේ ඊශාන දිග වෙරළබඩ කලාපය

1.1 සිතියම ජන සංඛ්‍යා ව්‍යාප්තියේ මිලියන හතර

මෙම ජන සංකේන්ද්‍රණ සියල්ල ම වෙරළබඩ ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව පිහිටා තිබීම විශේෂ ලක්ෂණයකි. ඊට බලපෑ හේතු කිහිපයකි.

01. මිනිස් වාසයට හිතකර භෞතික පරිසරයක් තිබීම.
02. ගමනාගමන පහසුව.
03. වෙළඳාම හා වෙනත් ආර්ථික ක්‍රියාවන්ට යෝග්‍ය වීම.

ලෝක භූමි ප්‍රමාණයෙන් 10%ක් පමණක් ජන සංකේන්ද්‍රණ කලාපවලට ඇතුළත් වේ. එනමුත් ලෝක ජන සංඛ්‍යාවෙන් 64%ක් ම වාසය කරන්නේ මෙම කලාප තුළ වීම කැපීපෙනෙන ලක්ෂණයකි.

01. නැගෙනහිර ආසියාව - මෙම කලාපය ලෝකයේ විශාලතම ජන සංකේන්ද්‍රගත කලාපය යි. චීනය, කොරියාව, ජපානය, තායිවානය, පිලිපීනය වැනි රටවල් මෙම කාණ්ඩයට අයත් වේ. කෘෂිකර්මාන්තයට සුදුසු වාතාවරණයක් තිබීමත් හිතකර දේශගුණ තත්ත්වයත් මෙම කලාපය ජනාධික වීමට බලපා තිබේ. එසේ ම කෘෂි සමාජයක් තිබීම නිසා දරුවන් වැඩි පවුල් සංඛ්‍යාවක් තීරණය වීමට හේතු වී ඇත. 2012 වර්ෂයේ ජනගහනය මිලියන 10ට වැඩි නගර 26ත් 10ක් ම පිහිටා ඇත්තේ නැගෙනහිර හා දකුණු ආසියානු කලාපයේ ය.

02. දකුණු හා අග්නිදිග ආසියාව - මෙම කලාපය ලෝකයේ දෙවන ජන සංකේන්ද්‍රගත කලාපය යි. ඉන්දියාව, පාකිස්ථානය, බංග්ලාදේශය, ශ්‍රී ලංකාව, නේපාලය, මැලේසියාව, ඉන්දුනීසියාව වැනි රටවල් මෙම කලාපයට අයත් වේ. 2050 පමණ වන විට ලොව පළමුවෙනි ජන සංකේන්ද්‍රණ කලාපය බවට පත් වීමට ඉඩ ඇතැයි සැලකේ. මෙම කලාපයේ විශේෂ ලක්ෂණ කිහිපයකි.

- කෘෂිකාර්මික රටවල් බහුල වශයෙන් පිහිටා තිබීම.
- සාක්ෂරතා මට්ටම පහළ අගයක් ගැනීම.
- නූගත්කම වැඩිවීම.
- උපත් අනුපාතිකය ඉහළ අගයක් ගැනීම.

මෙම ලක්ෂණ ඇති වීමට හේතු ලෙස සලකන්නේ නූගත්කම හා සාම්ප්‍රදායික මතවල ජනයා එල්ල සිටීමයි. මෙම කලාපයේ පිහිටි දැවැන්ත නගර අතර දිල්ලිය, මුම්බායි, ඩැකා, කල්කටා, කරච්චි ප්‍රධාන තැනක් ගනී.

03. වයඹ දිග යුරෝපය - බටහිර යුරෝපයේ රටවල් දහයක් මෙම කොටසට අයත් වේ. ප්‍රංශය, බෙල්ජියම, නෙදර්ලන්තය මේ කාණ්ඩයට අයත් වේ. මෙම ප්‍රදේශ කාර්මික විප්ලවය නිසා ජනාකීර්ණ වූ ප්‍රදේශ වේ. ඉහළ සමාජ ආර්ථික සංවර්ධනයක් මෙම කලාපයේ පෙන්නුම් කරයි. දැවැන්ත නගර පිහිටා නොමැති වුවත් ලන්ඩන් නගරය එබඳු දැවැන්ත නගරවලට අයත් එක් නගරයකි.

04. ඇමෙරිකාවේ ඊසාන දිග වෙරළ කලාපය - පංච මහා විල්වලට හා සාන්තලෝරන්ස් ගඟට දකුණෙන් අත්ලාන්තික් වෙරළ දක්වා ප්‍රදේශය අතිශයින් ම සංවර්ධිත කාර්මික කලාපයකි. සංක්‍රමණ නිසා ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ මෙම ප්‍රදේශය ජනාවාස වී ඇත. ජන සංඛ්‍යා වර්ධනය ස්ථාවර මට්ටමකට පැමිණ ඇත. නිව්යෝක් වැනි දැවැන්ත නගර පිහිටා ඇත.

ජන හීන ප්‍රදේශ

ලෝකයේ භූමි ප්‍රමාණයෙන් 65%ක් පමණ ජන හීන ප්‍රදේශ වේ. එවැනි ප්‍රදේශ ලෙස,

- ශීත කාන්තාර ප්‍රදේශ (ආක්ටික් හා ඇන්ටාක්ටික් ප්‍රදේශ)
- උෂ්ණ කාන්තාර ප්‍රදේශ (අප්‍රිකා මහද්වීපයේ සහරා, මධ්‍යම ඕස්ට්‍රේලියාව)
- කඳුකර ප්‍රදේශ (හිමාලය, අන්දීස්, රොකි වැනි කඳුකර ප්‍රදේශ)
- නිවර්තන වර්ෂා වනාන්තර ප්‍රදේශ (ඇමේසන්, කොන්ගෝ)

මෙම ප්‍රදේශවල ජන සංඛ්‍යාව වර්ග කිලෝමීටරයකට පුද්ගලයින් පහකට වඩා අඩු ය. මෙහි ජනහීන වීම කෙරෙහි රළු භූ විෂමතාව, අඩු උෂ්ණත්වය, වැඩි උෂ්ණත්වය, අධික වර්ෂාපතනය වැනි භෞතික සාධක බලපා ඇත.

ජනාධික කලාප සහ ජනහීන කලාප හැරුණු විට ලෝකයේ සෙසු ප්‍රදේශවල මධ්‍යස්ථ ජන ව්‍යාප්තියක් දක්නට ලැබේ. මෙම ප්‍රදේශවල ජන සංඛ්‍යාව වර්ග කිලෝමීටරයකට 5-65ක් අතර වේ.

ජන සංඛ්‍යාවේ අසම ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපාන සාධක

ලෝක ජන ව්‍යාප්තියෙහි අසමානතාවයක් පෙන්නුම් කෙරෙන බව අපි හඳුනා ගත්තෙමු. ඒ සඳහා බලපාන සාධක රැසකි. එම සාධක ප්‍රධාන වශයෙන් වර්ග දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකි ය.

01. භෞතික සාධක
02. මානුෂ සාධක

භෞතික සාධක

ජන සංඛ්‍යා ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපා ඇති භෞතික සාධක ලෙස දේශගුණය, භූ විෂමතාව ජලවහනය හා ස්වභාවික සම්පත් ව්‍යාප්තිය දැක්විය හැකිය.

පෘථිවියෙහි දක්නට ලැබෙන දේශගුණ විවිධත්වය මත මිනිස් වාසයට හිතකර හා අහිතකර පාරිසරික තත්වයන් අනුව ජන සංඛ්‍යාව ව්‍යාප්ත වී තිබේ. නිවර්තන හා සෞම්‍ය දේශගුණයක් ඇති තැනිතලා හා ගංගා නිම්න ආශ්‍රිත සරු පස් සහිත ප්‍රදේශ ජනාධික ප්‍රදේශ බවට පත්වී තිබේ. නයිල් ගංගා නිම්නය, ඉන්දු ගංගා නිම්නය ජනාධික ප්‍රදේශවලට නිදසුන් වේ.

අඩු උෂ්ණත්වයක් හා අධික ශීතලකින් යුත් ධ්‍රැවාසන්න ප්‍රදේශ, අධික උෂ්ණත්වයක් හා වර්ෂාපතනය ඉතා අඩුවෙන් ලැබෙන ශුෂ්ක ප්‍රදේශ, ඉහළ උෂ්ණත්වයක් හා අධික වර්ෂාපතනයක් ලැබෙන ඇමේසන් සහ කොංගෝ දෝණි වැනි වනාන්තර ප්‍රදේශ හා භූ විෂමතාව අනුව ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව අඩු ඉතා උස් කඳු පද්ධති සහිත ප්‍රදේශ ද ජන හීන ප්‍රදේශ ලෙස පවතී. හිමාලය, අන්දීස්, රොකි කඳු පද්ධති ආශ්‍රිත ප්‍රදේශ නිදසුන් ලෙස දැක්විය හැකිය.

ඉහත සාධකවලට අමතරව ස්වාභාවික සම්පත්වල ව්‍යාප්තිය ද ජන සංඛ්‍යාවේ අසම ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපාන භෞතික සාධකයක් ලෙස දැක්විය හැකි ය.

මානුෂ සාධක

භෞතික සාධක මෙන් ම මානුෂ සාධක ද ජන ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපා තිබේ.

01. විවිධ කර්මාන්ත ස්ථානගත වීම	04. යටිතල පහසුකම්වල වර්ධනය
02. නාගරීකරණය	05. විවිධ සේවාවන් ඒකරාශී වී තිබීම
03. වෙළඳ මධ්‍යස්ථාන හා වරායන් පිහිටීම	06. පරිපාලන කටයුතු ස්ථානගත වීම

වැනි මානුෂ සාධක ඒවා අතර ප්‍රධාන වේ.

විද්‍යාත්මක දැනුම සහ තාක්ෂණික ශිල්පීය ක්‍රම දියුණු වීමත් සමඟ භෞතික සාධකවල බලපෑම අවම කර ගැනීමට සමත් ව ඇත. ජපානය මීට නිදසුන් රාජ්‍යයකි.

ලෝක ජන සංඛ්‍යාවේ අසම ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි සංක්‍රමණ තත්ත්වයන් ද බලපා තිබේ. සංක්‍රමණ යනු ජන සංඛ්‍යාව භූගෝලීය වශයෙන් වෙනස් වීමයි.

ජන සංක්‍රමණ කෙරෙහි බලපාන හේතු කිහිපයකි. පුද්ගලයන්ගේ ජීවන තත්ත්වය උසස් කර ගැනීම සඳහා හිත කර දේශගුණ තත්ත්වයන් සොයා යාම. ආපදා අඩු ප්‍රදේශ පදිංචියට තෝරාගැනීම, යටිතල පහසුකම්වල ස්වාභාවය හා ඉඩම් සුලභවීම, දේශපාලන ස්ථාවරත්වය හා පෞද්ගලික නිදහස් තත්ත්වයන් මෙන්ම වෘත්තික තත්ත්වයන් මේ සඳහා බලපා ඇත.

ලෝකයේ අසම ජන ව්‍යාප්තිය කෙරෙහි බලපාන තවත් සාධකයක් වන්නේ රටවල්වල පවතින ජන සංඛ්‍යා ප්‍රතිපත්තින් ය. එනම් ජන සංඛ්‍යාවේ අඩු වැඩි තත්ත්වයන් කෙරෙහි ජාතික වශයෙන් දරණ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල පවතින වෙනස්කම් ය.

ක්‍රියාකාරකම්

01. ලෝක ජන සංකේන්ද්‍රණ කලාප හඳුන්වා ලෝක ආකෘති සිතියමක ලකුණු කොට නම්කරන්න.
02. ලෝකයේ මිලියන නගර 10ක් නම් කොට සිතියමක ලකුණු කොට නම්කරන්න.
03. ලෝකයේ ජන සංකේන්ද්‍රණ කලාප ආශ්‍රිතව ඇති වී ඇති ගැටළු පෙන්වා දෙන්න.